

TOETSINGSKADER RISICOREGELINGEN RIJKSOVERHEID

Conform het beleidskader risicoregelingen (dat onderdeel uitmaakt van de begrotingsregels 2018-2021) vindt besluitvorming over een nieuwe risicoregeling (garantie, lening en achterborgstelling) en/of aanpassing van een bestaande risicoregeling plaats aan de hand van het «Toetsingskader Risicoregelingen».

Inleiding

Non-bancair gefinancierde ondernemingen worden hard geraakt door de Coronacrisis daar financiers (waaronder met name banken) hun aandacht verleggen naar hun bestaande klanten. Een brede doelgroep – van start-up tot en met het non-bancair gefinancierde MKB – kan daardoor nauwelijks aan vreemd vermogen (waaronder een overbruggingskrediet) komen.

Om genoemde probleem te mitigeren heeft het kabinet de Corona Overbruggingslening (COL) via de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen tot stand gebracht. In eerste instantie middels een lening van € 100 miljoen. Naar aanleiding van het succes van de eerste tranche is besloten de COL te verruimen met een additionele tweede tranche van € 200 miljoen voor de periode tot en met september tot een totaal van € 300 miljoen (zie Kamerstuk 35420, nr. 38 en Kamerstuk 35420, nr. 42). De Staat stelt via leningen aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen middelen ter beschikking, zodat de ROM's Corona-overbruggingsleningen kunnen verstrekken aan ondernemingen.

Probleemstelling en rol van de overheid

1. Wat is het probleem dat aanleiding is voor het beleidsvoorstel?

De coronacrisis heeft een grote negatieve impact op het startup-ecosysteem: uit een inventarisatie van TechLeap.NL blijkt dat 55% van de bedrijven de vraag ziet wegvallen door het wegvallen van bestaande klanten of het wegblijven van nieuwe klanten. Het ophalen van de benodigde, nieuwe financiering is voor deze groep onder de huidige omstandigheden een probleem, te meer omdat startups en scale-ups en andere non-bancair gefinancierde bedrijven geen of slechts beperkt gebruik kunnen maken van de eerder door het kabinet aangekondigde maatregelen die gericht zijn op met vreemd vermogen gefinancierde bedrijven. Als we deze bedrijven die van belang zijn voor ons huidige en toekomstige verdienvermogen en innovatiekracht overeind willen houden, zijn dus ook aanvullende maatregelen voor startups en scale-ups en non-bancair gefinancierde bedrijven nodig. Uitgangspunt daarbij is dat het kabinet in de kern gezonde bedrijven ondersteunt.

Ten behoeve van deze doelgroep is besloten middelen beschikbaar te stellen via de ROM's in de vorm van het COL programma (Corona overbruggingsleningen). Voor de ROM's is gekozen omdat deze als "trusted party" van de overheid de doelstelling en belangen van de Staat het beste kan waarborgen.

2. Waarom rekent de centrale overheid het tot haar verantwoordelijkheid om het probleem op te lossen?

Er zijn geen marktpartijen die overbruggingskredieten onder genoemde non-marktconforme condities willen en kunnen verstrekken (bijvoorbeeld door capaciteitstekort bij de banken) ten behoeve van het ondersteunen van de getroffen doelgroep. Omdat de problematiek op landelijk niveau aan de orde is, heeft het kabinet besloten deze problematiek ook via een nationaal instrument – de COL – aan te pakken, zodat de voorwaarden waaronder de overbruggingsleningen worden verstrekt ook nationaal gelden.

3. Is het voorstel voor de risicoregeling:
 - a) ter compensatie van risico's die niet in de markt kunnen worden gedekt, en/of

b) het beste instrument waarmee een optimale doelmatigheidswinst kan worden bewerkstelligd ten opzichte van andere beleidsinstrumenten? Maak een vergelijking met alternatieve beleidsinstrumenten.

Het instrument dient inderdaad ter afdekking van risico's die niet in de markt kunnen worden gedekt. Er zijn geen marktpartijen die overbruggingskredieten onder genoemde non-marktconforme condities willen en kunnen verstrekken (bijvoorbeeld door capaciteitstekort bij de banken) ten behoeve van het ondersteunen van de getroffen doelgroep.

De Staat verleent via de ROM's steun middels het verstrekken van overbruggingsleningen onder niet marktconforme condities. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het tijdelijk COVID-19 steunkader (EU). Garantieregelingen zoals de verruimde BMKB en GO-C voorzien niet in een oplossing voor de non-bancair gefinancierde ondernemingen.

4. Op welke wijze wordt het nieuw aan te gane risico gecompenseerd door risico's vanuit andere risicoregelingen binnen de begroting te verminderen?

Niet. Begroting van EZK is gesuppleerd ten behoeve van uitvoering van deze tijdelijke en eenmalige regeling.

Risico's en risicobeheersing

5. Wat zijn de risico's van de regeling voor het Rijk:

- a. Wat is het totaalrisico van de regeling op jaarbasis? Kent de regeling een totaalplafond?

Maximale exposure is € 300 miljoen (totale budget). Verlies op de regeling kan gezien het risicoprofiel van onderliggende portefeuille mogelijk significant zijn.

De COL is een overbruggingskrediet in de vorm van een lening die door de ROM's worden verstrekt aan onderneming (met een rentepercentage van 3%). Deze lening moet binnen 5 jaar worden terugbetaald aan de ROM's. De ROM's lossen vervolgens de leningen af die de Staat aan hen heeft verstrekt ten behoeve van de COL. De upside (rente) en downside (kosten uitvoering en leningen die ondernemers niet kunnen terugbetalen) zijn voor de Staat. Afhankelijk van hoe de economie zich komende tijd ontwikkelt en de bedrijfsspecifieke situatie, zullen deze kredieten dus worden terugbetaald.

De bandbreedte van de regeling betreft leningen tussen de € 50.000 en € 2 mln.

- b. Hoe staan risico en rendement van de regeling tot elkaar in verhouding?

Vergoeding op onderliggende leningen is gestandaardiseerd op 3%. Naar verwachting zal dit niet voldoende zijn om de verliezen te kunnen opvangen. Dit past binnen het tijdelijk staatsteunkader van de Europese Commissie.

- c. Wat is de inschatting van het risico voor het Rijk in termen van waarschijnlijkheid, impact, blootstellingduur en beheersingsmate?

Uitvoering van de regeling is belegd bij de ROM's die hiervoor een beheervergoeding ontvangen. Gezien de looptijd van de leningen moet rekening gehouden worden met beheersmatige activiteiten van rond de 6 tot 7 jaar. (exclusief uitloop in relatie tot inning van achterstallige verplichtingen leningnemers).

6. Welke risico-beheersende en risico-mitigerende maatregelen worden getroffen om het risico voor het Rijk te minimaliseren? Heeft de budgettaire verantwoordelijke minister voldoende mogelijkheden tot beheersing van de risico's, ook als de regeling op afstand van het Rijk wordt uitgevoerd?

De beoordeling van de COL-aanvragen wordt uitgevoerd door de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen. De COL-aanvragen worden geselecteerd op onder andere voldoende verdienvermogen ten behoeve van de terugbetaling van de brugfinanciering. Tevens moet de financiering aantoonbaar coronagerelateerd zijn. Daarnaast wordt co-financiering vereist van bestaande geldverstrekkers bij leningen groter dan euro 250K om het risico breder te spreiden onder stakeholders. Ook moeten bedrijven aangeven welke kostenreducerende maatregelen ze hebben getroffen. Verder wordt getoetst of bedrijven op peildatum 31/12/2019 al niet onder de categorie bedrijven in moeilijkheden vielen. Aanvragen van deze bedrijven worden niet gehonoreerd, tenzij er deminimissteun conform de betreffende EU-verordeningen kan worden verstrekt.

7. Bij complexe risico's: hoe beoordeelt een onafhankelijke expert het risico van het voorstel en de risico-beheersende en risico-mitigerende maatregelen van Rijk?

Er is geen sprake van complexe risico's.

Vormgeving

8. Welke premie wordt voorgesteld en hoeveel wordt doorberekend aan de eindgebruiker? Is deze premie kostendekkend en marktconform. Zo nee, hoeveel budgettaire ruimte wordt het door het vakdepartement specifiek ingezet?

Rente voor de brugkredieten is gestandaardiseerd op 3%. Deze rente is naar verwachting niet voldoende om alle verliezen op de portefeuille te kunnen dekken.

9. Hoe wordt de risicovoorziening vormgegeven?

De middelen worden als lening aan de ROM's verstrekt voor het uitzetten van de Overbruggingsleningen. Het risico is dat vanwege verliezen op de portefeuille er uiteindelijk minder middelen worden terugontvangen. Een risicovoorziening is derhalve niet nodig.

10. Welke horizonbepaling wordt gehanteerd (standaardtermijn is maximaal 5 jaar)?

De looptijd van de leningen van de Staat aan de ROM's om de COL mogelijk te maken is tot eind 2026. De middelen die door de Staat beschikbaar zijn gesteld aan de ROM's voor de Corona-overbruggingsleningen, zijn bedoeld voor aanvragen ingediend in de periode tot en met september 2020. De leningen dienen uiterlijk eind 2020 te zijn verstrekt en hebben een looptijd van 5 jaar.

11. Wie voert de risicoregeling uit en wat zijn de uitvoeringskosten van de regeling?

ROM's en/of fondsmanagers onder supervisie van een ROM. Uitvoeringskosten zijn 1,5% van de omvang van de COL-portefeuille van de betreffende ROM.

12. Hoe wordt de regeling geëvalueerd, welke informatie is daarvoor relevant en hoe wordt een deugdelijke evaluatie geborgd?

De Corona-overbruggingsleningen zullen na vijf jaar worden geëvalueerd. Na deze termijn is er naar verwachting voldoende informatie voorhanden om de doeltreffendheid en doelmatigheid van dit instrument te kunnen evalueren.